

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Super Epistolam B. Pauli Apostoli Ad Colossenses.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75090)

quæ verborum jaculis vulnera auget: sed hanc vir A
 sanctus in tentatione, sanus in vulnere, prudenter
 docet, eique respondit, dicens: *Si bona suscepimus*
de manu Domini, mala quare non suscipiamus? Ami-
 ci quoque ad consolandum veniunt, ad contume-
 lias prorumpunt, & in dolore vulnerum addunt
 adhuc vulnera verborum; immisericordem dicunt,
 raptorem nominant, violentum denunciant, op-
 pressorem pauperum fatentur. Quid igitur miles
 Dei faceret inter dolentia vulnera, & amara verba
 depressus? Ecce flagella Dei, & verba hominum si-
 mul afflicti animum ad desperationem premunt;
 sed plenus virtute spiritus, carnis vulneribus ja-
 cens, mentis robore stans, contra desperationis im-
 pulsus rediit ad memoriam bona quæ egerat.
 Quia misericors fuerat, dicit: *Oculus fui caco,* &
 pes claudo. Et rursum: *Pater eram pauperum.* Quia
 & disciplina custos, & benignus fuerit, dicit: *Cum*
quo sederem quasi rex, circumstante exercitu, etiam
tamen merentium consolator. Quia humilis fuerat,
 dicit: *Si contempsi subire iudicium cum seruo meo,*
 & ancillamea, cum disceptarem aduersum me. Quia
 hospitalis fuerat, fatetur: *Si desepi prætereuntem,*
et quod non habuerit indumentum. Quia largus in do-
 nis fuit, dicit: *Si non benedixerunt mihi latera eius,*
 & de velleribus ovium mearum calefactus est. Quia
 violentus non fuerat, testatur dicens: *Si levavi su-*
per pupillum manum meam, cum me videret in porta
superiorem. Quia de inimici periculo nunquam exul-
 taverit, dicit: *Si gavisus sum ad ruinam eius, qui*
me oderat. Quia patiens fuerit, & etiam suorum ma-
 litiarum æquanimiter pertulerit, dicit: *Si non dix-*
erunt viri tabernaculi mei: Quis det de carnibus eius,
ut saturerur? Quid est ergo quod vir sanctus tot
 suas virtutes inter flagella enumerat? quid est quod
 ere suo opera, quæ fecerat, laudat? nisi quia inter
 vulnera & verba, quæ hunc ad desperationem tra-
 here poterant, ad spem animum reformat. Et qui
 in prosperitate humilis fuit, revocatis bonis suis ad
 memoriam, infractus in adversitate permansit. Cu-
 jus enim animum inter tot flagella, illa verba ad
 desperationem non impellerent, nisi sibi ad memo-
 riam bona, quæ egerat, revocasset? Vidit igitur
 sanctus mentem suam, auditis tot malis, ad despe-
 rationem concuti, & mirabiliter studuit in spe certa
 ex bonis suis actibus solidari. Sic impletur quod scri-
 ptum est: *In die bonorum, ne immemor sis malorum:*
& in die malorum ne immemor sis bonorum. Si enim,
 cum in bonis sumus, malorum reminiscimur, quæ
 aut passi sumus, aut adhuc pati possumus, accepta
 bona mentem non elevant; quoniam eorum gaudia
 timor memoriarum malorum premit: & si cum mala
 habemus, bonorum reminiscimur, quæ aut jam ac-
 cepimus, aut adhuc nos accipere posse speramus,
 malorum pondus animum in desperationem non
 deprimit; quia hunc ad spem memoria bonorum
 levat. Sic itaque, fratres charissimi, & per præcepta
 Domini, & per Sanctorum exempla gradiamur, ut
 nec nos prosperitas elevet, nec adversitas frangat,
 & nos in prosperis, & in adversis fortitudinem ha-
 bere monstremus.

CAPUT IX.

Nostra conversatio in calis est.

Philipp. 3. d
 Animus
 quasi in do-
 mo habi-
 tat in ea re,
 quæ amat.
 In exp. B.
 Job. 1. 8. c. 27
 Job injr.

Sicut domus exterioris conversationis est ædifi-
 cium, quod inhabitat corpus; ita domus cogita-
 tionis est res quælibet, quam per dilectionem inha-
 bitat animus. Omne quippe, quod diligimus, quasi
 in hoc quiescentes inhabitamus. Unde Paulus, quia
 in supernis cor fixerat, in terra quidem positus, sed
 tamen à terra extraneus, dicebat: *Nostra conver-*
satio in calis est.

CAPUT X.

Vnde etiam expectamus Salvatorem Domini Phil. 3. d
nostrum Iesum Christum, qui refor-
mabit corpus humilitatis nostra, configu-
ratum corpori claritatis sue.

Post resurrectionem erit similitudo Domini nostri
 Iesu Christi in cordibus nostris, & similitudi-
 nem illius etiam corpora nostra percipient in confi-
 guratione. Erunt enim tunc electorum corpora cla-
 ritati Dominici corporis configurata. Quæ et si æqua-
 litatem gloriæ ejus non habent per naturam, simili-
 tudinem tamen configurationis habebunt per gra-
 tiam.

De refor-
 matione
 electorum.
 Hom. 2. in
 Exech præ-
 pe fin.

CAPUT XI.

Non quero datum, sed quero fructum. Phil. 4. d

Sanctis prædicatoribus debita ab audientibus sti-
 pendia debent conferri: & quos fatigat inunctus
 labor prædicationis, exhibita à discipulis pinguedo
 boni foveat operis: non quod prædicent ut alantur,
 sed ideo alantur ut prædicent, id est, ut prædicare
 subsistant, non ut intentionem sumendi victus tran-
 seat actio prædicationis, sed ut ad utilitatem prædi-
 cationis deseruiant ministeria sustentationis. Unde
 ergo à bonis prædicatoribus non causâ victus prædi-
 catio impenditur, sed causâ prædicationis ab eis vic-
 tus accipitur: & quoties prædicantibus necessaria
 conferuntur ab audientibus, non solent de rerum
 munere, sed de conferentium gaudere mercede. Un-
 de per Paulum dicitur: *Non quero datum, sed quero*
fructum. Datum quippe est res ipsa, quæ impendi-
 tur: fructus verò dati est, si benigna mente futuræ
 studio mercedis aliquid impendatur. Ergo datum
 accipimus in re, fructum in corde. Et quia disci-
 pulorum suorum Apostolus mercede potius quàm
 munere pascebatur, nequaquam datum, sed fru-
 ctum se querere fatebatur. Unde & subdidit protin-
 us, dicens: *Habeo autem omnia, & abundo.* Præ-
 dicatores igitur sancti ipsa prædicatione fatigati,
 auditorum suorum bonis operibus debent foveri,
 sicut ille faciebat, qui audiebat: *Viscera sanctorum*
requieverunt per te frater: hic opere bono totus fue-
 rat, qui in catena religatus dicebat: *Det misericor-*
diam Dominus Onesiphori domui, qui sape me refi-
geravit, & catenam meam non erubuit.

De stipen-
 diis prædi-
 catorum.
 In exp. B.
 Job. 1. 19. c.
 10. non
 procul à pr.

Phil. 4.

Phil. 14

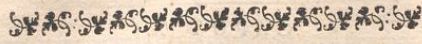
*Finis expositionis super Epistolam ad
 Philippenses.*

INCIPIVNT CAPITVLA

DE EPISTOLA B. PAULI

APOSTOLI AD COLOSSENSIS.

- 1 Sive Throni, sive Dominationes.
- 2 Ex quo totum corpus per nexus & conjun-
 ctiones ministratur.
- 3 Nam estis corpore absens sum.
- 4 Quæ sunt rationem habentia sapientia.
- 5 Super omnia autem hæc charitatem habe-
 te.
- 6 Mortui estis, & vita vestra abscondita est.

INCIPIT EXPOSITIO

Super Epistolam B. Pauli Apostoli
ad Colossenses.

CAPUT I.

Coloss. 1. c. Sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt.

De quibusdam Angelorum nominibus. *Hom. 8. in Ezech. longè post med. Ephes. 1.*

DOMINATIONES, Principatus, ac Potestates jam ad Ephesos loquens Paulus Apostolus describerat: sed et quoque Colossensibus dicitur præmissit Thronos. Illæ ergo virtutes Angelicæ, Throni vocatæ sunt, quæ ipsos quoque Angelos, dignitate loci superioris excedunt. Nam cum Angeli nuncij dicantur: & Angeli sæpe ad annuncianda quædam hominibus veniant, Throni missi ad ministerium nuncij nusquam leguntur: quoniam eis longè sublimius Creator omnium præsidet. Unde Paulus Apostolus ordines agminum, quos ad tertium cælum captus viderat, describens, ait: *Sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates.* Thronos igitur ante eos Angelorum ordines dixit, quibus illos prælatos esse cognovit. Throni itaque illa agmina sunt vocata, quibus ad exercendum judicium semper omnipotens Deus præsidet. Quia enim Thronos eloquio Latino sedes dicimus: Throni Dei dicti sunt ij, qui tanta divinitatis gratia replentur, ut in eis Dominus sedeat, & per eos sua judicia decernat. Unde & per Psalmistam dicitur: *Sedes super Thronum, qui judicas æquitatem.* Plerumque autem ipsi beatorum spirituum ordines, vicinorum sibi ordinum vocabula sortiuntur. Thronos enim, scilicet sedes Dei, specialem beatorum spirituum ordinem diximus, & tamen per Psalmistam dicitur: *Qui sedes super Cherubim, appare: quia videlicet dum in ipsis distinctionibus agminum Cherubim Thronis superjunguntur, sedere etiam super Cherubim Dominus ex vicini agminis æqualitate perhibetur.* Sciendum est autem, quod sunt nonnulli homines, qui dum sibi metipsis vigilantia cura dominantur, dum intentione sollicita se discutunt, divino timori semper inhærentes, hoc in munere virtutis accipiunt ut judicare rectè & alios possint. Quorum profectò mentibus, dum divina contemplatio præsto est, in his velut in Throno suo Dominus præsidens, aliorum facta examinat, & cuncta mirabiliter de sua sede dispensat. Quid igitur isti nisi Throni sui Conditoris sunt? vel quod nisi ad supernarum sedium numeros ascribuntur? Per quos dum sancta Ecclesia regitur, plerumque de quibusdam suis infirmis actibus etiam electi judicantur.

CAPUT II.

Col. 2. d. Ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratur.

De corpore Christi quod est Ecclesia. *Homil. 6. in Ezech. procul à pr. longè ante med.*

Redemptor humani generis in membris suis, quæ nos sumus, quotidie percussioibus proficit: quia dum nos tundimur & afficimur, ut ejus corpus esse mereamur, ipse proficit. De cujus corpore scriptum est: *Ex quo totum corpus per nexus & conjunctiones subministratur, & constructum crescit in augmentum Dei.* Corpus quippe illius nos omnes sumus, per nexus autem & conjunctiones corpus ligatur: quia dum capiti pectus, dum pectori brachia, dum brachiis manus, digiti manibus sunt

A conjuncti, ac membra ceteris membris inhærent, corpus omne perficitur. Sicut sancti Apostoli, quia Redemptori nostro propinqui steterunt, quasi capiti pectus inhæsit. Quos quia martyres secuti sunt quasi conjuncta brachia pectori fuerunt. Quibus dum pastores & doctores subjuncti sunt, per opera bona manus brachiis inhæserunt. Hoc autem omne corpus Redemptoris nostri quotidie per nexus, & conjunctiones subministratur in cælo, quia cum ad eum illuc electæ animæ ducuntur, ei sua membra colligantur. De quo bene dicitur: *Subministratum & constructum crescit in augmentum Dei:* quia Deus omnipotens Redemptor noster, qui in se quo proficiat non habet, adhuc per membra sua quotidie augmentum habet. Unde rursum scriptum est: *Deus non occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram carnis plenitudinis Christi.*

CAPUT III.

Nam etsi corpore absens sum.

Coloss. 2. a.

Predicatores sancti; dum in Ecclesiæ sinum recipere populos ambiunt, ardore magno succensi, nunc ad hos, nunc ad illos colligendos desiderium mittunt: & pro adunandis animabus in modos, in numeros, ac pares diversas esurienti mente discunt. Est autem quædam vagatio ipsa cogitationis æstuatio. Paulus ergo prædicator egregius, quam valida charitate flagrat, tam nimia ex locis ad loca se vagatione permutat. Transire ad alia ex aliis appetit, quoniam ipsa eum, quæ implet, charitas, impellit: longè namque à Romanis positus scribit, dicens: *Memoriam vestri facio semper in orationibus meis, si quomodo tandem aliquando propinquum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos.* desidero enim videre vos. Retentus Ephesi, Corinthiis scribit: *Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos.* Rursum Ephesi commorans, Galatis loquitur dicens: *Vellem modo esse apud vos, & mutare vocem meam.* Romæ quoque custodia carceris clausus: quia ire per semetipsum ad Philippenses non permititur, transmittere se discipulum pollicetur dicens: *Spero in Domino Iesu, Timotheum cito me mittere ad vos, ut & ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt.* Constructus etiam vinculis, atque Ephesi retentus, Colossensibus scribit: *Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum.* Ecce quomodo sancto desiderio quasi vagatur, hic corpore teneretur, illuc spiritu ducitur, & paterni amoris affectum illis exhibet presentibus, & illis ostendit absentibus. Coram positus impendit opera, audientibus exprimit vota, efficaciter præsens eis, cum quibus erat; nec tamen illis absens, cum quibus non erat. Cujus vagationem melius agnoscimus, si ejus adhuc ad Corinthios verba pensamus, ait enim: *Veni ad vos, cum Macedoniam pertransiero. Nam Macedoniam pertransibo: apud vos autem forsitan manebo, aut etiam hiemabo.* Perpendamus quæso, quæ sit ista vagatio. Ecce aliud interim manet, aliud se iterum perhibet, atque aliud deflexurum promittit. Quid est quod tam anxie per tot loca patitur, nisi quod circa omnes una charitate constringitur? Charitas enim, quæ divisa unire consuevit, unum cor Pauli dividi per multa compellit. Quod tamen tantò arctius in Deo colligit, quantò latius per sancta desideria spargit. Prædicando igitur Paulus vult simul omnia dicere, amando vult simul omnes videre: quoniam & in carne permanendo vult omnibus vivere, & de carne transeundo per sacrificium fidei vult omnibus prodesse.

De prædicatorum cura in laudandis animabus. *In expof. 8. Job. 4. 30. Rom. 1.*

1. Cor. 13. Gal. 4.

Philip. 2.

Coloss. 2.

1. Cor. 16.

S. GREGORII
PATERII
TOMI

CAPUT IV.

Col. 2. a *Quae sunt rationem quidem habentia sapientia in superstitione, & humilitate, &c.*

De abstinentium elatione occultata. Cura pass. par. 3. c. 20. ante med. Rom. 14.

Nisi cogitationes abstinentium nonnunquam superbia culpa transigeret, Paulus minimè dixisset: Qui non manducat, manducantem non iudicat. Qui rursus ad alios loquens, dum de abstinentiae virtute gloriantium praecepta perstringeret, adjunxit: Quae sunt rationem quidem habentia sapientia in superstitione, & humilitate, & non ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis. Qua in re notandum est, quod in disputatione sua Prædicator egregius superstitioni speciem humilitatis jungit: quia dum plusquam necesse est caro per abstinentiam atteritur, humilitas foris ostenditur: sed de hac ipsa humilitate graviter interius superbitur. Et nisi mens aliquando ex abstinentiae virtute tumesceret, nequaquam hanc velut inter magna merita Pharisæus arrogans studiosè numeraret, dicens: Ieiuno bis in sabbato.

Luc. 18.

CAPUT V.

Super omnia charitatem habentes.

Col. 3.

De copula charitatis. In expos. B. Job. l. 28. c. 9. longè post med. &c. procul à fin.

Facile omne virtutum bonum tentatione cordis irrue[n]te destruitur, nisi ab intimis fixa charitate solidetur. Unde & Paulus in suis prædicationibus, dum quosdam virtutes tentationibus opponeret, illico eisdem virtutibus, quasi quoddam robur charitatem adjunxit, dicens: Super omnia autem hæc, charitatem habentes, quod est vinculum perfectionis. Perfectionis enim vinculum charitas dicitur, quia omne bonum, quod agitur, nimirum per illam, ne pereat, ligatur. A tentatore namque citius quodlibet opus evellitur, si solutum à vinculo charitatis invenitur. Si verò mens Dei ac proximi dilectione constringitur, cum tentationum motus ei quælibet injusta suggererint, obicem se illis ipsa dilectio opponit, & pravæ suasionis undas, virtutis ostiis, ac veste intimi amoris frangit, & per inspiratæ charitatis fortitudinem nascentium impetus vitiorum reprimendo compefcit.

CAPUT VI.

Col. 3. a *Mortui estis, & vita vestra abscondita est.*

Qualiter sancti viri huic mundo moriuntur. In expos. B. Job. l. 3. c. 15. sub init.

Ibid. l. 3. c. 5. prope fin.

Sunt nonnulli iustorum, qui ad comprehendendum culmen perfectionis accincti, dum altiora interius appetunt, exterius cuncta derelinquunt, qui se rebus habitis nudant, gloria honoris exposulant: qui interiorum desiderio se per assiduitatem amici mæroris afficiunt, habere de exterioribus consolationem nolunt: qui gaudiis internis dum mente appropriant, vitam in se funditus corporeæ delectationis necant: qui semetipsos à tumultu curarum inutilium sacri verbi gladio mortificare non desinunt: & se intus ante Dei faciem in sinu mentis abscondunt. Talibus namque per Paulum dicitur: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Perfectè namque mundo mori non possumus, nisi intra mentis nostræ invisibilia à visibilibus abscondamur. Sicut autem sepulcrum locus est, quo absconditur corpus, ita divina contemplatio quoddam sepulcrum est mentis, quo absconditur anima. Quasi enim huic adhuc mundo vivimus, cum mente foris in eum vagamur: sed mortui in sepulcro abscondimur, cum mortificati

A exterius, in secreto contemplationis internæ celamur. Hinc est ergo quod Paulus per contemplationem mortuos, & quasi in sepulcro absconditos discipulos viderat, quibus dicebat: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

Finis Exposit. in Epist. B. Pauli Apostoli ad Colossenses.

INCIPIUNT CAPITVLA DE EPISTOLA I. BEATI PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

- B 1 Neque aliquando fuimus in sermone adulationis.
- 2 Facti sumus parvuli in medio vestrum.
- 3 Voluimus venire ad vos, sed impedit nos Satanas.
- 4 Quae est nostra spes aut gaudium, nonne vos?
- 5 Nemo moveatur in tribulationibus istis.
- 6 Nolumus vos ignorare de dormientibus.
- 7 Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet.

INCIPIIT EXPOSITIO SUPER EPISTOLAM I. B. PAULI APOSTOLI AD THESSALONICENSES.

CAPUT I.

Neque aliquando fuimus in adulatione sermone.

UONIAM scriptum est: Neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Et: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Aliquando sancti viri coram hominibus compelluntur bona facere, aut eadem hominibus suafacta narrare, sed ad eum finem omnia referentes, ut non ipsi eisdem operibus, sed Patrum eorum, qui in caelis est, debeat glorificari. Dum enim sancta prædicant, & ipsa prædicatio eorum fortasse despicitur, quorum vita nescitur. Compelluntur ergo vitam suam discere, ut auditorum suorum valeant vitam mutare. Et facta sua referunt, ut venerationi sint: venerari appetunt, ut reverenter audiantur. Scriptum quippe est: Cum elevarentur animalia de terra, elevabantur pariter & rota: quia videlicet cum auditorum mentes prædicantium vitam suscipiunt, necessariò utique etiam vim prædicationis admirantur. Hinc est ergo quod prædicatores boni & honorem propter elationem fugiunt, & tamen honorari propter imitationem volunt. Sic nimirum Paulus Apostolus discipulis loquens, & honorem fugit, & tamen quantum esset honorandus, ostendit. Nam cum Thessalonicensibus diceret: Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut scitis: neque in occasione avaritia, Deus vestis est: secutus adjunxit: Neque requirentes ab hominibus gloriam, neque à vobis, neque ab aliis, cum possemus oneri esse vobis, ut Christi Apostoli, sed facti sumus parvuli in medio vestrum.

Quod sancti viri nonnisi pro utilitate auditorum, & gloria Dei honorari volunt. In exp. B. Job. l. 19. c. 14. sub init. Mat. 5.

Ezech. 1.